

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת שמיני - החודש
תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 336)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,
השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

פרשת שמיני - החודש התשפ"ד

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי"

א. על מאמר הכתוב בפרשת¹, "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי, קָרָא מֹשֶׁה, לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל", דרשו רבותינו ז"ל² :

"אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא -

נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְעוֹף!

מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפים, כך ישראל אין יכולים לעשות דבר חוץ מִזִּקְנֵיהֶם",

והדבר צריך ביאור :

היאך קשור דבר זה להקמת המשכן?

והנה, על מאמר הכתוב הנקרא בשבת זו - "פרשת החודש"³, "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים, רֵאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה", דרשו רבותינו ז"ל⁴ :

"כֹּזֵה רֵאָה וְקֹדֶשׁ",

עוד דרשו רבותינו ז"ל בזה⁵ :

"הִרְאָהוּ לִבְנֵהוּ בַחֲדוּשָׁה,

וַאֲמַר לוֹ: כִּשְׁהִירַח מִתְחַדֵּשׁ, יִהְיֶה לְךָ רֵאשׁ חֹדֶשׁ",

והדבר צריך ביאור :

---

¹ ויקרא, ט' - א'.

² ויקרא רבה, פרשה יא', ח'.

³ שמות, יב' - ב'.

⁴ ראש השנה, כ' ע"א.

⁵ והובא בדברי רש"י הקדוש, בפירושו על התורה.

מה הוא עניין, "כזה ראה וקדש"?

ומה הוא עניין, "כשהירח מתחדש, יהיה לך ראש חודש"?

ב. על מאמר הכתוב ⁶, "ויאמר כי אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְזֶה לָךְ הָאוֹת כִּי אֶנְכִי שֹׁלְחֵתִיךָ, בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם - תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה", כתב רש"י הקדוש:

"וששאלת, מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים!?"

דבר גדול יש לי על הוצאה זו -

שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה, לסוף שלושה חודשים ⁷, שיצאו ממצרים.

דבר אחר -

'כי אֶהְיֶה עִמָּךְ', וזה שתצליח בשליחותך,

'לָךְ הָאוֹת', על הבטחה אחרת שאני מבטיחך, שכשתוציאם ממצרים תעבדון אותי על ההר הזה, שתקבלו התורה עליו,

והיא הזכות העומדת לישראל!"

⁶ שמות, ג' - יב'.

⁷ הקשה ה"שפתי חכמים":

"ואם תאמר, מהיכן הוא מתחיל למנות,

אי משעת דיבור זה, והרי העשר מכות היו בינתיים - וכל מכה משתמשת רביע החודש, וג' חלקים היה מעיד ומתרה בו ... ואם כן, היה עשר חודשים, וגם המכות לא התחילו מיד אחר דיבור זה.

ואי משעת יציאת מצרים מונה, הרי לא היה אפילו שני חודשים - חצי ניסן ואייר וששי בסיוון שקיבלו התורה".

ותירץ:

"ויש לומר, דלא מיירי בתורה שבכתב לחוד, אלא, גם בתורה שבעל פה.

שאחר קבלת התורה, עלה להר, והיה שם מ' יום ומ' לילה, וקיבל תורה שבעל פה,

ואחר שירד ב-י"ז בתמוז, היו ג' חודשים שלמים -

והם נגאלו בשביל תורה שבעל פה".

והנה, כתב הר"ן ⁸ :

"ובהגדה, גם כן אמרו, בשעה שאמר להם משה 'תעבדון את האלהים על הקר הַזֶּה',

אמרו לו ישראל, משה רבינו, אימתי עבודה זו?

אמר להם, לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו.

מכאן קבעו חכמים, לספירת העומר -

כלומר, בזמן הזה שאין אנו מביאין קרבן ולא עומר,

אלא, מחשבין נ' יום לשמחת התורה, כמו שמנו ישראל באותו זמן".

וכעין זה כתב הרמב"ן, על מאמר הכתוב ⁹, "בחדש השלישי לצאת בני ישראל
מִמִּצְרַיִם, בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינַי":

"בעבור היות ביאתם במדבר סיני שמחה להם ויום טוב,

ומעת צאתם ממצרים נכספים אליו, כי ידעו ששם יקבלו את התורה,

כי משה הגיד להם מה שנאמר לו, 'תעבדון את האלהים על הקר הַזֶּה'".

וכן כתב בספר "החינוך" ¹⁰ :

"לפי שכל עיקרון של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ
וישראל,

וכמו שכתוב ¹¹, 'אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה' וגו'.

והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים, כדי שיקבלו התורה בסיני
ויקיימוה,

⁸ בחידושיו על הרי"ף, למסכת פסחים, כח' ע"א.

⁹ שמות, יט' - א'.

¹⁰ מצוה שו'.

¹¹ ירמיהו, לג' - כה'.

וכמו שאמר השם למשה ¹², 'וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שֹׁלַחְתִּיךָ, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה.'

ופירוש הפסוק -

כלומר, הוציאך אותם ממצרים, יהיה לך אות שתעבדון את האלהים על ההר הזה, כלומר, שתקבלו התורה,

שהיא העיקר הגדול, שבשביל זה הם נגאלים, והיא תכלית הטובה שלהם ...

ומפני כן, כי היא כל עיקרון של ישראל, ובעבורה נגאלו, ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה,

להראות בנפשנו, החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל,

וְיִמְנָה תְּמִיד, מתי יבוא העת הנכסף אליו, שְׁיֵצֵא לחירות,

כי המניין, מראה לאדם, כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא.

וזהו שאנו מונין לעומר, כלומר, כך וכך ימים עברו מן המניין,

ואין אנו מונין, כך וכך ימים יש לנו לזמן,

כי כל זה, מראה בנו, הרצון החזק להגיע אל הזמן".

ומתוך דבריהם הקדושים הנ"ל, מבואר:

היאך נכספה נפשם של עם ישראל, בשעת יציאת מצרים, לקבל את התורה הקדושה,

וכאשר הם ראו שטרם קיבלו את התורה, מיד עמדו ושאלו, "משה רבינו אימתי עבודה זו"?!
וכשענה להם, "לסוף חמישים יום",

מיד, "היו מונין כל אחד ואחד לעצמו".

ומתוך דבריהם הקדושים הנ"ל, מבואר:

¹² שמות, ג' - יב'.

היאך נכספה נפשם של עם ישראל, בשעת יציאת מצרים, לקבל את התורה הקדושה,

וכאשר הם ראו שטרם קיבלו את התורה, מיד עמדו ושאלו, "משה רבינו אימתי עבודה זו"!!

וכשענה להם, "לסוף חמשים יום",

מיד, "היו מונין כל אחד ואחד לעצמו".

ג. ברם, ידועים ומפורסמים דברי רבותינו ז"ל¹³, על מאמר הכתוב¹⁴,
"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה, מִקְּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה":

"הָיָה קָשָׁה בְּעֵינֵיהֶם לְפָרֵשׁ מֵעֲבֹדֹת פֹּכְבִּים.

וְכֵן יַחְזְקָאֵל מִפְּרֵשׁ וְאוֹמֵר¹⁵, 'אִישׁ שֶׁקֹּצֵי עֵינָיו הִשְׁלִיכוּ, וּבְגִלּוּלֵי מִצְרַיִם אֵל תִּטְמְאוּ'."

והנה, על מאמר הכתובים¹⁶, "וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. כִּמְעַשֶׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם בָּהּ - לֹא תַעֲשׂוּ, וּכְמְעַשֶׂה אֶרֶץ כְּנָעַן - אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה - לֹא תַעֲשׂוּ, וּבַחֲקֻתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ. אֵת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ, וְאֵת חֻקֵּי תִשְׁמְרוּ - לִלְכֹת בָּהֶם, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. וְשִׁמְרֶתֶם אֵת חֻקֵּי וְאֵת מִשְׁפָּטֵי, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאָדָם - וְחִי בָהֶם, אֲנִי יְהוָה", דרשו רבותינו ז"ל¹⁷:

"מנין, שלא היתה אומה באומות שהתעיבו מעשיהם יותר מן המצריים?

תלמוד לומר, 'כְּמְעַשֶׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם ... לֹא תַעֲשׂוּ'.

מנין, לדור אחרון שהתעיבו מעשיהם יותר מכולם?

¹³ שמות רבה, פרשה ו', ה'.

¹⁴ שמות, ו' - ט'.

¹⁵ יחזקאל, כ' - ז'.

¹⁶ ויקרא, אחרי מות, יח', א' - ה'.

¹⁷ ספרא, אחרי מות, פרשה ט', ג' - ד'.

תלמוד לומר, 'כַּמְעֵשָׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם ... לֹא תַעֲשׂוּ'.

ומנין, למקום שישבו בו ישראל, שהתעיבו מעשיהם יותר מכולם?

תלמוד לומר, 'אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ - לֹא תַעֲשׂוּ'.

ומנין, שישבתם של ישראל, גרמה להם לכל המעשים הללו?

תלמוד לומר, 'אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ - לֹא תַעֲשׂוּ' ...

ומנין, למקום שבאו בו ישראל וכבשו, שהתעיבו מעשיהם יותר מכולם?

תלמוד לומר, 'אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה'.

ומנין, שביאתם של ישראל, גרמה להם לכל המעשים הללו?

תלמוד לומר, 'אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה - לֹא תַעֲשׂוּ' ,

ומבואר :

שעם ישראל, התעיבו את מעשיהם ביותר,

עד שהיה הקדוש ברוך הוא, צריך להזהירם, שלא יעשו כמעשיהם שם.

ואם כן, הדבר צריך ביאור רב :

היאך עם ישראל, שהיו שקועים כל כך בגילולי מצרים, השתוקקו לקבל תורה?

עד כדי כך, שאמר להם הקדוש ברוך הוא ¹⁸ :

"הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לְאָמֵר, כֹּה אָמַר יְהוָה - זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת
כְּלוּלְתֶיךָ, לְכַתֵּךְ אֲחֵרֵי בְּמִדְבָּר, בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה."

ד. ובביאור העניין, כתב סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי זיע"א ¹⁹ :

א. במסכת שבת ²⁰, מצינו את המעשה דלהלן :

"רבי זירא, אשכח לרב יהודה, דהוה קאי אפיתחא דבי חמוה,

¹⁸ ירמיה, ב' - ב'.

¹⁹ בספרו "ישירי לב" עה"ת, (חלק א', עמ' תנא').

²⁰ עז' ע"ב.

וחזייה, דהוה בדיחא דעתיה, ואי בעי מיניה כל חללי עלמא, הוה אמר ליה.

אמר ליה, מאי טעמא עיזי מסגן ברישא, והדר אימרי?

אמר ליה, כברייתו של עולם - דברישא חשוכא והדר נהורא" ²¹.

ומבואר:

שדרך בריאתו של עולם, הוא, "ברישא חשוכא והדר נהורא".

ב. וכמו כן, דרש התנא הא-להי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א ²², על מאמר הכתוב ²³, "וְרֵאִיתִי אֲנִי, שְׁיֵשׁ יִתְרוֹן לְחֻכְמָה מִן הַסְּכָלוֹת, פִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ":

"מִן הַסְּכָלוֹת מִמֶּשׁ, אֶתִּי תוֹעֵלְתָא לְחֻכְמָתָא,

דְּאַלְמָלָא לֹא אֶשְׁתַּכַּח שְׁטוּתָא בְּעֵלְמָא, לֹא אֶשְׁתַּמוּדְעָא חֻכְמָתָא וּמְלוֹי" ²⁴.

ג. במסכת סנהדרין ²⁵, דרשו רבותינו ז"ל:

"מאי 'בבלי'?"

²¹ וביאור המעשה, כך הוא:

רבי זירא, פגש את רב יהודה, בעמדו על פתח בית חמיו,

וראה, שהיתה דעתו בדוחה עליו, ואם ישאל ממנו על כל הנעשה בחלל העולם, ישיב לו.

שאל רבי זירא את רב יהודה, מפני מה העיזים הן אלו ההולכות בראש העדר, ורק אחריהן הולכות הרחלות?

אמר לו רב יהודה, כברייתו של עולם - שקודם היה חושך ואחר כך אור,

כך הן העיזים, שהן בדרך כלל שחורות - שהן קודמות לרחלות שהן בדרך כלל בהירות.

²² "זוהר הקדוש", חלק ג', דף מז' ע"ב.

²³ קהלת, ב' - יג'.

²⁴ ותרגום דבריו הקדושים, כך הם:

"מִן הַסְּכָלוֹת מִמֶּשׁ, בָּאָה תוֹעֵלְתָא לְחֻכְמָה,

שְׂאֵלְמָלָא לֹא נִמְצְאָה שְׁטוּת בְּעוֹלָם, לֹא נוֹדְעָה הַחֻכְמָה וּדְבָרֶיהָ".

²⁵ כד' ע"א.

אמר רבי יוחנן - בלולה במקרא, בלולה במשנה, בלולה בתלמוד.

בְּמַחְשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי עוֹלָם²⁶ -

אמר ר' ירמיה, זה תלמודה של בבל²⁷ ,

ולכאורה, שדרשה זו, צריכה ביאור:

היאך קראו רבותינו ז"ל, לעיקר התורה שבעל פה שהוא ה"תלמוד בבלי", בשם "חושך"?

ד. קושיא זו, תתעצם, בייחוד לאור דרשתם של רבותינו ז"ל²⁸ - בשבח

התלמוד בבלי, והוא, על מאמר הכתוב²⁹ , "הָעֵץ הַהֲלֹכִים בְּחֹשֶׁךְ רָאוּ אֹר גְּדוֹל":

"אֹר שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, שֶׁגָּנְזוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעִמְלֵי תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּיוֹם וּבְלֵילָה, שֶׁבְּזִכְוֹתָן הָעוֹלָם עוֹמֵד".

וכמו כן, במה שמצינו בשבח התלמוד בבלי, לדרשתו של רבי יוחנן³⁰ :

"לא כרת הקדוש ברוך הוא ברית עם ישראל, אלא, בשביל דברים שבעל פה,

שנאמר³¹ , 'כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַתִּי אֶתְךָ בְּרִית וְאֵת יִשְׂרָאֵל' ."

ה. אלא, שיעויין בדברי התנא הא-להי רבי שמעון בר יוחאי³² :

²⁶ איכה, ג' - ו'.

²⁷ יעויין מה שכתב הריטב"א (יומא, נז' ע"א), משמו של הרמב"ם בתשובה:

"משום דלא נהירי להון טעמי דמתנייתא כהלכה, כמה דנהירי לרבנן דארץ ישראל ...

מיהו, לאו בכל הדורות היו כן, אלא בימי רבה ורב יוסף ואב"י ורבא, דהוו להו שְׁמֵדוֹת, כדאיתא בפרק השוכר

את הפועלים (שם, פו' ע"א) ...

אבל אחר כך, נתגברה התורה בבבל, כל שכן בימי רב אשי".

²⁸ מדרש תנחומא, פרשת נח, ג'.

²⁹ ישעיה, ט' - א'.

³⁰ גיטין, ס' ע"ב.

³¹ שמות, לד' - כז'.

³² בראשית, דף לב' ע"א, ובדף קסא' ע"ב.

"נהורא מגו חשוכא, חכמתא מגו טפשותא",

והיינו :

שהנהגת הקדוש ברוך הוא בעולמו, היא "נהורא מגו חשוכא", שהוא אור מתוך החושך.

והנה, כשנתבונן במעשיו של הבורא יתברך, נראה, שהחושך הוא חשוב מן האור, שכן, כאשר נתבונן במאמר הכתוב³³, "יוצר אור ובורא חשך, עשה שלום ובורא רע, אני יהוה עשה כל אלה" -

נראה, ש"חושך" הוא "בריאה", וה"אור" הוא "עשיה".

וטעם הדבר, הוא כהמתבאר בדבריו של התנא הא-להי רבי שמעון בר יוחאי (הנ"ל) :

ש"מתוך החושך מתגלה האור".

ו. וראיה לדבר, הוא, ממאמרם ז"ל³⁴ :

"אין אדם עומד על דברי תורה, אלא אם כן נכשל בהן",

והיינו :

שטעם הדבר, שה"אדם עומד על דברי תורה", הוא מחמת שהוא "נכשל בהן".

ז. ב"חטא העגל", מצינו את גודל חומרת ה"חטא" שחטאו עם ישראל, וכמאמר הכתוב³⁵ :

"וינדבר יהוה אל משה, לך רד, כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים. סרו מהר מן הדרך אשר צויתם, עשו להם עגל מסכה, וישתחוו לו ויזבחו לו - ויאמרו אלה אלהינו ישׂראל - אשר העלוף מארץ מצרים. ויאמר יהוה אל משה, ראיתי את העם

שמות, דף יב' ע"ב, ובדף קפז' ע"א.

ויקרא, דף פ' ע"ב.

³³ ישעיה, מה' - ז'.

³⁴ גיטין, מג' ע"א.

³⁵ שמות, לב', ז' - י'.

הִזָּה, וְהִנֵּה עִם קִשָּׁה עֶרְףְּ הוּא. וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי, וְיַחַר אַפִּי בָּהֶם וְאַכְלֵם, וְאַעֲשֶׂה
אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹלִי,

וחומרת הדבר, שעד כדי כך, היה צריך משה רע"ה, לרצות את הבורא ית"ש בדברי
ריצוי ותשובה ³⁶ :

"וַיֹּאמֶר, אִם נָא מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי, יִלְךְ נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבָּנוּ - כִּי עִם קִשָּׁה עֶרְףְּ
הוּא, וְסִלְחָתְךָ לְעוֹנְנוּ וְלַחֲטָאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ. וַיֹּאמֶר, הִנֵּה אֲנֹכִי כֹרֵת בְּרִית - נֶגֶד כָּל עַמֶּךָ
אֲעֲשֶׂה נִפְלְאוֹת, אֲשֶׁר לֹא נִבְרָאוּ בְּכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הַגּוֹיִם, וְרָאָה כָּל הָעָם - אֲשֶׁר אָתָּה
בְּקִרְבוֹ, אֵת מַעֲשֶׂה יְהוָה כִּי נִרְאָה הוּא, אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ",
וכפי שסיכם זאת דוד הע"ה ³⁷ :

"יַעֲשׂוּ עִגְלָה בְּחָרֵב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְמִסְכָּה. וַיִּמְרֹוּ אֵת כְּבוֹדֶם, בְּתַבְנִית שׁוֹר אֲכָל
עֵשֶׂב. שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעֵם, עֹשֶׂה גְדֻלוֹת בְּמִצְרַיִם. נִפְלְאוֹת בְּאֶרֶץ חָם, נִרְאוֹת עַל יַם
סוּף. וַיֹּאמֶר לְהִשְׁמִידֶם, לוּלִי מִנְּשָׂה בְּחִירוֹ - עָמַד בְּפָרָץ לְפָנָיו, לְהִשְׁיב חַמַּתּוֹ
מִהַשְׁחִית",

והנה, כאשר נתבונן במאמר הכתובים הללו, נראה, שהדבר הוא נורא נוראות :

שכן, לאורך כל הדורות, עם ישראל נענש מחמתו,

וכמאמר הכתוב ³⁸, "וּבַיּוֹם פָּקְדֵי וּפְקֻדָּתַי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם".

ברם, לא כך הוא הדבר,

דהנה, מבואר בדברי רבותינו ז"ל ³⁹ :

"ובארבעים יום האחרונים, שעלה משה להר סיני להביא את התורה,

גזרו יום צום ותענית.

³⁶ שמות, לד', ט' - י'.

³⁷ תהילים, קו', יט' - כג'.

³⁸ שמות, לב' - לד'.

³⁹ תנא דבי אליהו זוטא, פרק ד'.

וביום האחרון שבכולם, שהוא סוף ארבעים יום, גזרו תענית, ולנו בתעניתם, כדי שלא ישלוט בהם יצר הרע, ולמחרתו, השכימו ועלו לפני הר סיני. ישראל, היו בוכים לקראת משה, והוא היה בוכה לקראתם, עד שעלתה בכייתם למרום. באותה שעה, נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא על ישראל, וקיבל את תשובתם, בְּשִׁרָה אֹתָם רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ, בְּשׁוֹרֹת טוֹבוֹת וְנַחֲמוֹת, ואמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני - נשבע אני בשמי הגדול שלי, ובכסא הכבוד שלי, שתהא לכם בניה זו לששון ולשמחה גדולה, ויהיה לכם יום זה יום סליחה וכפרה ומחילה, לכם, ולבניכם, ולבני בניכם, עד סוף כל הדורות, ומבואר: שמתוך אותו הצער שעם ישראל הצטערו על "חטא העגל", ומתוך תשובתם הגדולה לפני הקדוש ברוך הוא, נתן להם הקדוש ברוך הוא, את "יום הכיפורים", שהוא הזמן, שהקדוש ברוך הוא, מכפר בו את עוונתיהם של ישראל. והוא הוא, "נהורא מגו חשוכא". ולפיכך, נקרא התלמוד בבלי, בלשון "חושך": שכן, דווקא בגלל היותם בגלות, אשר היא משולה לחושך, הם זכו לתלמוד בבלי, אשר הוא אור כל האורות.

ה. במסכת מגילה⁴⁰, למדנו:

⁴⁰ י' ע"ב.

״אמר רבי לוי, ואיתימא רבי יונתן -

דבר זה, מסורת בידינו, מאנשי כנסת הגדולה,

כל מקום שנאמר ׳ויהי׳, אינו אלא לשון צער!

׳וַיְהִי בַיּוֹם אֲחַשְׁוֶרֶזְשִׁי׳⁴¹, הוה המן⁴².

׳וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפֶט הַשִּׁפְטִים׳⁴³, הוה רעב⁴⁴.

׳וַיְהִי כִּי הִחַל הָאָדָם לָרֹב׳⁴⁵, ׳וַיִּרְא ה׳ כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם׳^{46 47}.

׳וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם׳⁴⁸, ׳הִבָּה נִבְנָה לָנוּ עִיר׳^{49 50}.

׳וַיְהִי בַיּוֹם אֲמַרְפָּלִי׳⁵¹, ׳עָשׂוּ מִלְחָמָה׳^{52 53}.

---

⁴¹ אסתר, א' - א'.

⁴² היינו:

שציער את עם ישראל.

⁴³ רות, א' - א'.

⁴⁴ היינו:

באותו הזמן.

⁴⁵ בראשית, ו' - א'.

⁴⁶ בראשית, ו' - ה'.

⁴⁷ היינו:

שכאשר החל האדם לרוב, רבתה רעתו בעולם.

⁴⁸ בראשית, יא' - ב'.

⁴⁹ בראשית, יא' - ד'.

⁵⁰ היינו:

שבני האדם, רצו להילחם חלילה וחס בהבורא ית"ש.

⁵¹ בראשית, יד' - א'.

⁵² בראשית, יד' - ב'.

⁵³ היינו:

- וַיְהִי בְּהֵיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירְיָחוֹ⁵⁴, וַיְחַרְבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ^{55 56}.
- וַיְהִי הִ' אֶת יְהוֹשֻׁעַ⁵⁷, וַיִּמְעְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל^{58 59}.
- וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן הַרְמְתִּים⁶⁰, כִּי אֶת חֲנָה אָהַב, וְה' סָגַר רַחֲמָהּ^{61 62}.
- וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקַן שְׁמוּאֵל⁶³, וְלֹא הָלְכוּ בְּנָיו בְּדַרְכּוֹ^{64 65}.
- וַיְהִי דָוִד לְכָל דָּרְכּוֹ מִשְׁכִּיל, וְה' עֲמוּ⁶⁶, וַיְהִי שְׂאוֹל עֹיִן אֶת דָּוִד^{67 68}.

שבימיו של אמרפל, התקיימה מלחמה.

⁵⁴ יהושע, ה' - יג'.

⁵⁵ שם.

⁵⁶ היינו:

ששר צבא ה', בא ללחום עמהם.

⁵⁷ יהושע, ו' - כז'.

⁵⁸ יהושע, ז' - א'.

⁵⁹ היינו:

שלמרות שהיה הבורא ית"ש עם יהושע, היה המעל של עכן בקרב בני ישראל.

⁶⁰ שמואל א', א' - א'.

⁶¹ שמואל א', א' - ה'.

⁶² היינו:

שאשתו של אלקנה, חנה, היתה עקרה.

⁶³ שמואל א', ח' - א'.

⁶⁴ שמואל א', ח' - ג'.

⁶⁵ היינו:

שבימי זקנותו של שמואל הנביא ע"ה, לא הלכו בניו בדרכו.

⁶⁶ שמואל א', יח' - יד'.

⁶⁷ שמואל א', יח' - ט'.

⁶⁸ היינו:

וַיְהִי כִּי יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ⁶⁹, 'רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת'^{70 71}.

והכתיב⁷², 'וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי',

ותניא, אותו היום, היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא, כיום שנבראו בו שמים
וארץ⁷³ ?

כתיב הכא⁷⁴, 'וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי',

וכתיב התם⁷⁵, 'וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד'⁷⁶.

הא שכיב נדב ואביהוא⁷⁷ !

שעל אף שהיה ה' עם דוד הע"ה, היה שאול הע"ה עוין את דוד.

⁶⁹ שמואל ב', ז' - א'.

⁷⁰ מלכים א', ח' - יט'.

⁷¹ היינו:

שעל אף שהיה דוד הע"ה יושב בביתו, וכביכול ישב בשלווה,

הודיעו הבורא ית"ש, שהוא לא יבנה את בית המקדש.

⁷² ויקרא, ט' - א'.

⁷³ היינו:

היאך אפשר לומר, שכל מקום שנאמר "ויהי", הוא לשון צער,

והלא, למדנו, ש-"אותו היום, היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא, כיום שנבראו בו שמים וארץ"?

⁷⁴ ויקרא, ט' - א'.

⁷⁵ בראשית, א' - ה'.

⁷⁶ היינו:

שאותה השמחה, שהיתה לפניו יתברך, בעת הקמת המשכן,

נלמדת, על ידי גזירה שווה.

⁷⁷ היינו:

שלמרות אותה השמחה, היה באותו היום צער גדול,

שכן, באותו היום, נפטרו נדב ואביהוא לבית עולם,

והכתיב ⁷⁸, וַיְהִי בְּשִׁמּוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה ⁷⁹ ?

והכתיב ⁸⁰, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֲלִי ⁸¹ ?

והכתיב ⁸², וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד, והאיכא שני, והאיכא שלישי, והאיכא טובא ⁸³ ?

אמר רב אשי -

כל 'ויהי', איכא הכי ואיכא הכי ⁸⁴.

'ויהי בימי', אינו אלא לשון צער ⁸⁵.

ולפיכך, אף מאמר הכתוב הזה, מלמד על לשון צער.

⁷⁸ מלכים א', ו' - א'.

⁷⁹ היינו:

שעל אף שנאמר בו "ויהי", הוא אינו לשון צער,

שכן, באותו היום בנה שלמה הע"ה את בית המקדש.

והיאך אתה יכול לומר, שכל מקום שנאמר "ויהי", הוא לשון צער?

⁸⁰ בראשית, כט' - י'.

⁸¹ היינו:

שעל אף שנאמר בו "ויהי", סוף סוף היה שמח בעת ראותו את בת דודו,

והיאך אתה יכול לומר, שכל מקום שנאמר "ויהי", הוא לשון צער?

⁸² בראשית, א' - ה'.

⁸³ היינו:

שבאותם פסוקים של ששת ימי בריאת העולם, אשר נאמר בהם לשון "ויהי", בסיום מלאכת כל יום ויום,

סוף סוף, אין בהם לשון צער, כלל ועיקר.

והיאך אתה יכול לומר, שכל מקום שנאמר "ויהי", הוא לשון צער?

⁸⁴ היינו:

שכלל הדבר, הוא, שיש מקומות שהוא מלשון צער, ויש מקומות שאין בו לשון צער.

⁸⁵ היינו:

חמשה 'ויהי בימי, הוּ -

'וְיִהְיֶה בְיָמַי אֲחֻשׁוֹרוּשִׁי⁸⁶, 'וְיִהְיֶה בְיָמַי שְׁפֹט הַשְּׁפָטִים⁸⁷, 'וְיִהְיֶה בְיָמַי אֲמַרְכָּלִי⁸⁸,
'וְיִהְיֶה בְיָמַי אֶחָזִי⁸⁹, 'וְיִהְיֶה בְיָמַי יְהוֹיָקִים⁹⁰ ".

ו. על מאמר הכתוב בפרשתן⁹¹, "וְיִהְיֶה בְיוֹם הַשְּׁמִינִי, קָרָא מֹשֶׁה, לְאַהֲרֹן
וּלְבָנָיו, וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל", דרשו רבותינו ז"ל⁹²:

"כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'וְיִהְיֶה' - אֵין שְׂמָחָה, 'וְהָיָה' - אֵין צָרָה ...

מְתִיבֵינוּ לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב⁹³, 'וְהָיָה כַּאֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלַיִם'⁹⁴ ?

אָמַר לָהֶן, אָף הִיא אֵינָה צָרָה, שְׁבוּ בְיוֹם נְטָלוּ יִשְׂרָאֵל אִיפּוֹפְסִין עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם⁹⁵ ".

שכל מקום שנאמר בו "ויהי בימי", וודאי הוא שהוא לשון צער.

⁸⁶ אסתר, א' - א'.

⁸⁷ רות, א' - א'.

⁸⁸ בראשית, יד' - א'.

⁸⁹ ישעיה, ז' - א'.

⁹⁰ ירמיה, א' - ג'.

⁹¹ ויקרא, ט' - א'.

⁹² ויקרא רבה, פרשה יא', ח'.

⁹³ ירמיה, לח' - כח'.

⁹⁴ היינו:

שבפסוק זה, מבואר עניינה של חורבן ירושלים, ובכל זאת נאמר בפסוק זה לשון "והיה",

ואם כן, היאך שייך לומר, שבכל מקום שנאמר לשון "והיה", אין בו צרה?

⁹⁵ היינו:

שבו ביום, נפרע הקדוש ברוך הוא מעם ישראל, בחורבן בית המקדש, בעבור עוונותיהם,

ואף על פי, שהדבר מלמד על עניין צער,

סוף סוף, הדבר נחשב לטובה בעבור עם ישראל.

והנה, על מאמר הכתוב ⁹⁶, "מזמור לאסף, אלהים באו גוים בנחלתך, טמאו את היכל קדשך, שמו את ירושלים לעינים", דרשו רבותינו ז"ל ⁹⁷:

"לא הנה קרא צריך למימר, אלא, 'בכי לאסף', 'נהי לאסף', 'קינה לאסף',
ומה אומר 'מזמור לאסף'?
אלא, משל -

למלך שעשה בית חפה לבנו, וסידה וכירה וצירה, ויצא בנו לתרבות רעה,
מיד עלה המלך לחפה, וקרע את הוילאות, ושבר את הקנים.
ונטל פדגוג שלו, איבוב של קנים, והיה מזמר.

אמרו לו, המלך הפך חפתו של בנו, ואת יושב ומזמר?

אמר להם, מזמר אני שהפך חפתו של בנו, ולא שפך חמתו על בנו.

כך אמרו לאסף, הקדוש ברוך הוא החריב היכל ומקדש, ואתה יושב ומזמר!?

אמר להם, מזמר אני ששפך הקדוש ברוך הוא חמתו על העצים ועל האבנים, ולא
שפך חמתו על ישראל!

הדא הוא דכתיב ⁹⁸, 'וניצת אש בציון, ותאכל יסדתיקה'.

ובביאור העניין, כתב הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א ⁹⁹. כדלהלן:

"כלומר, מאחר שניטלה הקדושה מבית המקדש, בגלל שנתחייבו לשמים

אם כן, בית המקדש, הוא עצים ואבנים בלבד.

וזה הוא, 'שפך חמתו, על העצים ועל האבנים',

שהעונש שהיה צריך לבוא על ישראל, הוחלף בחורבן המקדש שהוא עצים
ואבנים.

⁹⁶ תהילים, עט' - א'.

⁹⁷ איכה רבה, פרשה ד', יד'.

⁹⁸ איכה, ד' - יא'.

⁹⁹ בביאור לפרשתן, עמודים קכז' - קכח'.

אומנם, מזה גופא, רואים אנו, עד היכן מגעת אהבת ה' יתברך לבניו אהוביו, שגם בשעת תוקף הדיון, הוא מרחם עליהם, ומוצא כופר עבורם. ולפיכך, נאמר 'והיה', שהוא לשון של שמחה, בעת כיבושה של ירושלים, לפי שבזה נמחלו עוונותיהם".

ז. והנה, במסכת קידושין¹⁰⁰, מצינו:

"חמשה בני סמכי, הוה ליה לאבימי בחיי אביו.

וכי הוה אתא רבי אבהו, קרי אבבא, רהיט ואזיל ופתח ליה, ואמר -

אין אין, עד דמטאי התם.

יומא חד, אמר ליה אשקיין מיא,

אדאייתי ליה, נמנס.

גחין, קאי עליה עד דאיתער.

איסתייעא מילתיה - ודרש אבימי¹⁰¹ מזמור לאסף"¹⁰².

ובביאור הדרשה, כתב רש"י הקדוש:

"מְזַמֵּר לְאֶסֶף, אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנִחְלָתָדָי וְגו' ¹⁰³, קינה לאסף מיבעי ליה ¹⁰⁴ ?

¹⁰⁰ לא' ע"ב.

¹⁰¹ תהילים, עט' - א'.

¹⁰² וביאור המעשה, כך הוא:

לאמורא אבימי, היו חמשה בנים שנסמכו להוראה, עוד בחיי אביו רבי אבהו.

ועם כל זאת, בכל פעם שהיה אביו רבי אבהו ניצב על דלתו וקורא לו, היה רבי אבהו אומר לו -

"כן אבא, כן אבא", עד שהיה מגיע לפתח הדלת.

יום אחד, אמר לו אביו השקיני מים,

ועד שהוא הביא לו את המים, נרדם אביו.

ובכל זאת, נשאר אבימי גחון על הקרקע עם המים, עד שאביו יתעורר.

ובשכר הדבר, זכה אבימי, לדרוש את המזמור (תהילים, עט' - א'), "מְזַמֵּר לְאֶסֶף".

וְדַרְשׁ כַּךְ -

שאמר אסף שירה, על שכילה הקדוש ברוך הוא חמתו בעצים ואבנים שבביתו,
ומתוך כך, הותיר פליטה בישראל.

שאלמלא כך, לא נשתייר משונאי ישראל שריד ¹⁰⁵.

וכן הוא אומר ¹⁰⁶, 'כִּלְהָ הִי אֶת חֲמָתוֹ ... וַיִּצֵּת אֵשׁ בְּצִיּוֹן'."

ובביאור העניין, כתב הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א ¹⁰⁷:

"והנה, פליאה דעת מאיתנו, למה דווקא בשעה שטרח ונצטער על כיבוד אב, זכה
לדרשה זו? ...

אומנם, מצינו ¹⁰⁸ -

דרש עולא רבה, אפיתחא דבי נשיאה,

מאי דכתיב ¹⁰⁹, 'יודוך ה' כל מלכי ארץ, כי שמעו אמרי פיך?'

'מאמר פיך', לא נאמר,

אלא, 'אמרי פיך'.

בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא ¹¹⁰, 'אֲנֹכִי וְ-לֹא יִהְיֶה לְךָ,

¹⁰³ "מזמור לאסף, אלהים באו גוים בנחלתך, טמאו את היכל קדשך, שמו את ירושלים לעינים".

¹⁰⁴ דהיינו:

שנתקשה בזה אבימי, מפני מה אמר אסף "מזמור", על חורבן בית המקדש,

והלא, על דבר שכזה, היה מן הראוי לומר קינה?

¹⁰⁵ והוא בלשון "סגי נהור".

¹⁰⁶ איכה, ד' - יא'.

¹⁰⁷ בביאור לפרשתו, עמוד קכט'.

¹⁰⁸ קידושין, לא' ע"א.

¹⁰⁹ תהילים, קלח' - ד'.

¹¹⁰ שמות, כ', א' - ב'.

אמרו אומות העולם, לכבוד עצמו הוא דורש!

כיון שאמר ¹¹¹, 'כַּבֹּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ', חזרו והודו למאמרות הראשונות.

ופירש רש"י -

כל שכן, שחייב אדם בכבודו,

שאף הוא שותף בבריאתו כאביו ואמו, וחיינו ומותו מסורין בידו.

וזה מה שהיה עם אבימי -

כי בעסקו במצוות כיבוד אב, התבונן, עד היכן חייבים לעסוק בכבודו של מקום, שהוא אבינו שבשמים,

ומזה זכה להשיג, שאפילו הצער שנגרם לישראל בחורבן בית המקדש,

אינו אלא גילוי מופלא של אהבת ה' יתברך לבניו, שחיבה יתירה נודעת להם לנצח."

ח. על מאמר הכתוב ¹¹², "וַיְהִי בַיּוֹם כָּלוּת מַשָּׁה לְהַקִּים אֶת הַמִּשְׁכָּן, וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֶת כָּל כְּלָיו, וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת כָּל כְּלָיו, וַיִּמְשַׁחֵם, וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם", דרשו רבותינו ז"ל ¹¹³ :

"אמר רבי יהושע בן לוי -

תנאים עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל, עד שהן במצרים,

שאינו מוציאן, אלא על מנת שיעשו משכן, ומשנה שכינתו עליהם!

כמה שכתוב ¹¹⁴, 'וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְשַׁכְנֵי בְּתוֹכָם'.

וכיון שהוקם המשכן, ירדה שכינה ושרתה ביניהם.

¹¹¹ שמות, כ' - יא'.

¹¹² במדבר, ז' - א'.

¹¹³ "מדרש תנחומא", פרשת "נשא", אות כב'.

¹¹⁴ שמות, כט' - מו'.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, נִתְקַיְמוּ כָּל אוֹתָן הַתְּנָאִים!

לְכָךְ כְּתִיב, 'אֵת הַמְּשָׁכָן, לְקַיֵּם מֵה שֶׁהִתְנָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּן עֲשֵׂה".

והיינו :

סיוס העמדת המשכן, הוא הוא סיוס יציאת מצרים!

עוד דרשו רבותינו ז"ל בזה ¹¹⁵ :

"אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן -

מֵהוּ בְּיוֹם פְּלוֹת?

לְשׁוֹן כְּלָה!

בְּיוֹם שֶׁהוּקַם הַמְּשָׁכָן, נִתְפְּלוּ הַמִּזְבֵּיחַ מִן הָעוֹלָם,

עַד שֶׁלֹּא הוּקַם, הָיוּ הַמִּזְבֵּיחַ מְצוּיִין בְּעוֹלָם".

עוד מצינו בעניין הקמת המשכן, לדברי רש"י הקדוש, על מאמר הכתוב בפרשתן

¹¹⁶, "וַיְהִי בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי, קָרָא מֹשֶׁה, לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל":

"שמיני למלואים, הוא ראש חודש ניסן, שהוקם המשכן בו ביום, ונטל י' עטרות

השנויות בסדר עולם".

ברם, מאידך גיסא, מצינו צער גדול, שהיה ביום הקמת המשכן!

שכן, על מאמר הכתוב ¹¹⁷, "וַיְהִי בְּיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה לְהַקִּים אֶת הַמְּשָׁכָן, וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ

וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֵת כָּל כְּלָיו, וְאֵת הַמִּזְבֵּיחַ וְאֵת כָּל כְּלָיו, וַיִּמְשַׁחֵם, וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם", דרשו

רבותינו ז"ל ¹¹⁸ :

"כְּלוּמַר, וַי בְּיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה!

מְשַׁל -

¹¹⁵ "מדרש תנחומא", פרשת "נשא", אות יב'.

¹¹⁶ ויקרא, ט' - א'.

¹¹⁷ במדבר, ז' - א'.

¹¹⁸ "מדרש תנחומא", פרשת "נשא", אות כב'.

לְמַלְאָךְ, שְׁהִיָּה לּוֹ אִשָּׁה רַאֲגֻנִית ¹¹⁹,

אָמַר הַמֶּלֶךְ, עָשִׂי לָךְ פּוֹרְפִיָּרָה ¹²⁰.

הִתְחִילָה לַעֲסֹק בָּהּ.

כָּל זְמַן שֶׁהִיָּתָה מִתְעַסְקֶת בָּהּ, אֵינָה מְרִיבָה.

נִשְׁלָמָה הַמְּלָאכָה, וְהִבִּיאָה לְמַלְאָךְ, וְרָאָה אוֹתָהּ הַמֶּלֶךְ, וַיִּשְׁרָה בְּעֵינָיו.

מִיָּד הִתְחִיל הַמֶּלֶךְ לֹאמַר, וַיִּי וַי!

אָמְרָה לּוֹ אִשְׁתּוֹ, מַה זֶה אֲדוֹנִי, טָרַחְתִּי אֶת עַצְמִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וְאַתָּה אוֹמֵר וַי וַי!

אָמַר לָהּ, הַמְּלָאכָה מְאֹד יִשְׁרָה בְּעֵינָי!

אֲמַנָם, כָּל זְמַן שֶׁהִיָּתָה עוֹסְקֶת בַּמְּלָאכָה, לֹא הִיָּתָ כּוֹעֶסֶת וְלֹא מְקַנְטֶרֶת אוֹתִי,

עֲתָה, שְׂאֵת פְּנוּיָה, מִתְיָרָא אֲנִי שְׂמָא תְּכַעֲיִסִי אוֹתִי!

כֵּן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא -

כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ בְּנֵי עֲסוּקִים בַּמְּשָׁכָן, לֹא הָיוּ מְלִינִים, עֲתָה יִתְחִילוּ!

לְכֹךְ נֹאמַר, 'וַיְהִי בַיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה', וַיִּהְיֶה בַיּוֹם פְּלוֹת!''.

והיינו:

שיום הקמת המשכן, מצד אחד שמחה גדולה היתה בו, ומצד אחד עצב גדול היה בו.

ט. במסכת בבא מציעא ¹²¹, הסתפק רבי ירמיה:

"כשיר מהו, כשורה מהו, כחצובה מהו, כסולם מהו",

¹¹⁹ היינו:

רגזנית ובעלת מדון.

¹²⁰ היינו:

בגד יפה וחשוב.

¹²¹ כה' ע"א.

והיינו :

שנסתפק רבי ירמיה, לגבי מצוות השבת אבידה, האם כאשר מוצא האדם מטבעות מונחות בצורה מסוימת, נחשב הדבר כסימן, או שלא,

ופירש רש"י הקדוש :

" יכשירי - מוטלין בעיגול כאצעדה".

דהיינו :

שפירוש המלה "שיר", הוא, עיגול,

ועיגול, הוא חיבור ללא הגבלה, חיבור שלם -

"שאין לו התחלה ואין לו סוף".

ומעתה, נמצינו למדים :

ש"שירה", מזכה על שלימות,

והיינו, דבר שאין לו תחילה וסוף.

וכעין יסוד זה, כתב רבינו המהר"ל זיע"א מפראג ¹²² :

"הדבר שהוא שלם, התחלתו וסופו מתחברים באחד,

כמו שתראה בכדור שהוא שלם, שמתחבר סופו אל התחלתו, והוא השלמה לגמרי".

ולהלך יתבאר בזה עוד.

ל. הנה, נתבאר לנו, שתכלית הקמת המשכן, מבטאת את עניין השלימות,

וכמו כן, נתבאר לנו, שמעלתה של ה"שירה", אף היא מבטאת את עניין השלימות.

ומעתה, נשכיל ונבין, וי עניינים. וכדלהלן :

א. טעם הדבר, שאסף אמר שירה :

¹²² בספרו הקדוש "אור חדש" (פרק ג' אות ז').

- שכן, על אף ששלימות בית המקדש, הלכה לה, מכל מקום, עיקר השלימות של עם ישראל, עמדה תחתיה לכפרה.
- ב. ביאור עניין, "הראהו לבנה בחידושה":
שכן, עניינה של הלבנה, מבטאת את עניין השלימות, בהיותה דבר שאין לו סוף, שאף בזמן שהיא מתמעטת, היא חוזרת וגדלה, וחוזר חלילה.
- ג. ביאור עניין, "כזה ראה וקדש":
שכן, תכלית עבודתם של עם ישראל, הוא עניין ההתחדשות אשר מתקיימת בלבנה, וכנוסח הברכה של ברכת הלבנה, "וּלְלַבְנָה אָמַר שְׁתַּחֲדָשׁ, עֲטַרְתַּ תְּפָאֶרֶת לְעַמּוּסֵי בְטָן, שְׁגַם הֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתֶיהָ".
ובדבר זה, ציווה הבורא ית"ש את משה רע"ה, שעם ישראל צריכים "לקדש" את עניין ההתחדשות.
- ד. ביאור עניין, "נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְעוֹף":
שכן, על מאמר הכתוב¹²³, "בִּישֵׁשִׁים חֲכָמָה, וְאֶרְךְ יָמִים תְּבוּנָה", דרש רבי ישמעאל בן רבי יוסי¹²⁴ -
"תלמידי חכמים, כל זמן שמזקינין, חכמה נתווספת בהם".
והוא גם כן מעניין ההתחדשות, המתקיימת בעיקר אצל התלמידי החכמים, ומשכך, ללא מציאות הזקנים, והיינו זקני תלמידי חכמים, אי אפשר כלל ועיקר.
- ה. ביאור עניין העצבות, המונח במאמר הכתוב¹²⁵, "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי":
שכן, העצב הגדול ביותר שהיה ביום זה, הוא, שאותה השלימות באה אל תכליתה.

¹²³ איוב, יב' - ב'.

¹²⁴ שבת, קנב' ע"א.

¹²⁵ ויקרא, ט' - א'.

ו. ברס, אף על פי כן, שמחה גדולה היתה באותו היום:
שכן, על אותו היום דרשו רבותינו ז"ל¹²⁶, את מאמר הכתוב¹²⁷, "וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי
בֹקֶר יוֹם אֶחָד" -
והוא, שעל אף אותו הצער שהיה באותו היום, התקיים עניין "ברישא חשוכא,
והדר נהורא"¹²⁸,
וכעניין¹²⁹, "וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד", שהוא סוד תקומתם של עם ישראל!
שגם בהיות זמן צער הרמוז במילת "וַיְהִי עֶרְבַּ", מיד לאחר מכן, באה השמחה
הרמוזה במילת "וַיְהִי בֹקֶר".
ודבר זה, מעניין השלימות, שהוא דבר שאין לו תחילה וסוף.
יתן ה' יתברך, ונזכה להתחדש לפניו בכל זמן ועת. אמן.

---

¹²⁶ מגילה, י' ע"ב.

¹²⁷ בראשית, א' - ה'.

¹²⁸ וכמו שנתבאר באריכות באות ג'.

¹²⁹ בראשית, א' - ה'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד